

Examen VMBO-GL en TL
2007

tijdvak 1
maandag 21 mei
13.30 - 15.30 uur

Nederlands CSE GL en TL

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 26 vragen, één samenvattingsopdracht en één schrijfopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1

- 1p 1 De schrijver leidt in alinea 1 het onderwerp van de tekst in.
Op welke manier doet hij dat?
- A de aanleiding noemen voor het schrijven van de tekst
 - B deskundigen uit het stralingsonderzoek voorstellen
 - C een pakkend detail noemen uit de rest van de tekst
 - D voorbeelden geven bij het centrale probleem van de tekst

Gebruik onderstaande tekst voor het beantwoorden van de vragen 2 en 3.

De tekst kan worden verdeeld in vijf delen:

- 1 deel 1: alinea 1
- 2 deel 2: alinea's 2-4
- 3 deel 3: alinea's 5-8
- 4 deel 4: alinea 9
- 5 deel 5: alinea 10

- 1p 2 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 2?
- A Biologisch systeem
 - B Individuele verschillen
 - C Onzekerheid slaat toe
 - D Steeds meer straling
- 1p 3 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 3?
- A Invloed van de commercie
 - B Persoonlijke keuzes
 - C Rechten van de KPN
 - D Rol van de overheid
- 1p 4 “Wat de overheid voor die 2,7 miljard euro echter heeft verkocht, is het recht van de burger op een stralingsvrije leefomgeving.” (alinea 7)
→ Citeer de zin uit alinea 5 waaruit het duidelijkste blijkt dat dit recht nooit heeft bestaan.
- 1p 5 “Er zijn tekenen die erop wijzen dat er gezondheidsrisico's aanwezig zijn ...” (alinea 5)
Waarom drukt de schrijver zich zo voorzichtig uit?
- A Burgers mogen zich hier niet over uitspreken.
 - B De overheid houdt informatie achter.
 - C Er komt binnenkort wetgeving over dit onderwerp.
 - D Er zijn nog geen harde onderzoeksresultaten.
- 1p 6 Wat is het verband tussen alinea 5 en alinea 6?
- A Alinea 5 en 6 vormen een opsomming.
 - B Alinea 6 bevestigt de inhoud van alinea 5.
 - C Alinea 6 geeft het gevolg van alinea 5.
 - D Alinea 6 noemt een voorbeeld bij wat er in alinea 5 wordt verteld.

- 1p 7 “In de volksgezondheid geldt daarom thans het voorzorgprincipe: zolang je niet weet of iets schadelijk is, doe je het niet of stel je heel strenge eisen.” (regels 91-94)
Uit welk(e) van de volgende zinnen of zinsdelen uit de alinea’s 4 en 5 blijkt het duidelijkst dat de overheid zich niet houdt aan dit voorzorgprincipe?
- A “de cocktail aan ‘elektrosmog’ waaraan de mens zichzelf in toenemende mate blootstelt” (regels 33-35)
 - B “maar daarbij is een uitzondering gemaakt voor elektromagnetische straling” (regels 47-49)
 - C “een stralingsvrije woonomgeving is dus niet afdwingbaar” (regels 51-53)
 - D “Maar alles wat van buiten komt, blijft uiteraard aanwezig.” (regels 57-58)
- 1p 8 Wat verduidelijkt de schrijver met het verhaal over het staafje DDT in de kinderwieg in alinea 7?
- A de weigering van sommige mensen om van vroegere fouten iets te leren
 - B gebrek aan kennis bij fabrikanten
 - C het feit dat de overheid soms gevaarlijke situaties laat bestaan
 - D onwil om mee te werken bij de consumenten
- 1p 9 In alinea 9 geeft de schrijver een opsomming van wat hij in bepaalde gevallen zou doen.
Wat wil de schrijver met deze opsomming tot uitdrukking brengen?
- A zijn afkeer van moderne uitvindingen
 - B zijn kennis van elektromagnetische straling
 - C zijn kritiek op het overheidsbeleid
 - D zijn mening over fabrikanten van DECT-babyfoons
- 1p 10 Welke normen worden bedoeld in alinea 10?
- A de dagelijkse hoeveelheden gesprekken op de mobiele telefoon
 - B de eisen waaraan telefoons moeten voldoen
 - C de gedragsregels tegenover de overheid
 - D regels voor de toegestane hoeveelheid straling
- 1p 11 Wat is de hoofdgedachte van de tekst *Straling: hele bevolking onvrijwillig proefkonijn*?
- A De overheid heeft het recht van de burger op een stralingsvrije leefomgeving verkocht.
 - B De overheid heeft te weinig aandacht voor mogelijke gezondheidsrisico’s die kunnen ontstaan door het grotere aantal elektromagnetische velden.
 - C Door een gebrekkige kennis van zaken geeft de overheid te veel geld uit aan het tegenhouden van nieuwe ontwikkelingen in de telefonie.
 - D Straling, veroorzaakt door het toenemende aantal elektromagnetische velden, zorgt voor veel onrust onder de bevolking.

- 1p 12 Wat is het belangrijkste doel van de schrijver met deze tekst?
- A de lezers ertoe aansporen alle mobiele telefoons uit hun huis te verwijderen
 - B de lezers een overzicht bieden van het onderzoek naar elektromagnetische straling
 - C de lezers ervan overtuigen dat de elektromagnetische straling in Nederland buitensporig toeneemt
 - D de lezers informeren over de gevaren van elektromagnetische straling
- 1p 13 Een schrijver kan in zijn tekst gebruik maken van:
- 1 feiten
 - 2 zijn eigen mening
 - 3 de mening van anderen.
- Wat gebruikt de schrijver in deze tekst vooral?
- A 1 en 2
 - B 1 en 3
 - C 2 en 3

Tekst 2

- 10p 14 **Samenvatting**
- Vat de tekst *Nederland staat echt nog niet onder water* samen in maximaal 145 woorden. Noem niet onnodig voorbeelden.
- De volgende elementen moeten in je samenvatting voorkomen:
- de beste aanpak van de kooldioxide-uitstoot volgens veel klimaatdeskundigen;
 - het wereldwijde gevolg als die aanpak niet wordt uitgevoerd, volgens deze klimaatdeskundigen;
 - het gevolg van opwarming van de atmosfeer voor Nederland volgens de klimaatdeskundigen en de termijn waarin dat gevolg zichtbaar wordt;
 - het feit dat Mann vaststelde en de verklaring die hij ervoor geeft;
 - de betrouwbaarheid van gegevens over de temperatuur van de atmosfeer uit de tijd voor 1850;
 - het feit dat Canadese onderzoekers vaststelden en hun conclusie daaruit;
 - de mening van de auteur, Maarten van Rossem.

Maak er een goedlopend geheel van. Gebruik geen telegramstijl.

Tekst 3

- 1p 15 Voor wie is de advertentie vooral bestemd?
- A alle lezers
 - B alle kinderen
 - C alle medische instanties
 - D alle ouders
- 1p 16 Deze advertentie geeft de lezers informatie. Maar de advertentie heeft nog een ander doel.
Welk doel is dat?
de lezers
- A ertoe aansporen om geld te storten
 - B ertoe oproepen om zo nodig actie te ondernemen
 - C ervan overtuigen dat het probleem onoplosbaar is
 - D wijzen op fouten in eerdere informatie
- 1p 17 Wat is de belangrijkste functie van de foto?
- A begrip van de tekst verbeteren
 - B de aandacht van de lezer trekken
 - C de inhoud van de tabel verduidelijken
 - D een nieuw element aan de inhoud toevoegen

Tekst 4

Gebruik onderstaande informatie om de vragen 18 en 19 te beantwoorden.

We kunnen de tekst verdelen in 5 stukken:

Deel 1: alinea 1

Deel 2: alinea's 2 en 3

Deel 3: alinea's 4 en 5

Deel 4: alinea's 6, 7 en 8

Deel 5: alinea 9

- 1p 18 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 3 (alinea's 4 en 5)?
- A Alcoholverkoop
 - B Leeftijden
 - C Ouders
 - D Regels
- 1p 19 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 4 (alinea's 6, 7 en 8)?
- A Hoe moet je straffen?
 - B Hoe pak je het aan?
 - C Wat zijn de gevaren?
 - D Wat zijn de prettige kanten?

- 1p 20 “omdat ... geestelijke ontwikkeling” (alinea 3, eerste zin)
Dit zinsgedeelte wordt het duidelijkst uitgewerkt in:
A alinea 4
B alinea 5
C alinea 6
D alinea 7
- 2p 21 “Ook de regels thuis laten te wensen over.” (alinea 5, eerste zin)
Naast thuis worden er nog andere plaatsen in de tekst genoemd waar de naleving van de regels te wensen overlaat.
→ Welke zijn dat?
- 1p 22 Welk verband is er tussen alinea 7 en 8?
A Alinea 7 en 8 vormen een opsomming.
B Alinea 7 en 8 vormen een tegenstelling.
C Alinea 8 noemt gevolgen van de inhoud van alinea 7.
D Alinea 8 noemt redenen voor wat er in alinea 7 is gesteld.

Breezers

Slijterijen en supermarkten lappen intussen het verbod op de verkoop van alcohol aan minderjarigen aan hun laars. In negen van de tien supermarkten kan een 15-jarige zonder probleem bier, wijn of een breezer kopen. Dat blijkt uit onderzoek van de Universiteit van Twente. Voor dat onderzoek probeerden minderjarigen driehonderd keer alcohol te kopen. In 257 gevallen slaagden ze daarin.

Elsevier, 11 maart 2006

- 1p 23 Hoe kun je de relatie tussen het tekstje *Breezers* en de tekst *Jeugd en alcohol* het beste weergeven?
Het tekstje *Breezers*
A bevestigt een deel van de tekst *Jeugd en alcohol*.
B bewijst dat de tekst *Jeugd en alcohol* overdreven negatief is.
C spreekt de inhoud van de tekst *Jeugd en alcohol* tegen.
D zwakt de inhoud van de tekst *Jeugd en alcohol* af.
- 1p 24 Voor welke lezersgroep is de tekst *Jeugd en alcohol* bedoeld?
A voor alle lezers van Elsevier
B voor de jongste middelbare scholieren
C voor jongeren van 10 tot 18 jaar
D voor ouders en andere opvoeders

- 1p **25** Een schrijver kan met een tekst de volgende bedoelingen hebben:
- 1 gevoelens tot uitdrukking brengen
 - 2 informeren
 - 3 overtuigen
 - 4 tot handelen aansporen
- Wat zijn de belangrijkste doelen van de schrijfster van de tekst *Jeugd en alcohol*?
- A** alleen 1 en 3
B alleen 1 en 4
C alleen 2 en 3
D 2, 3 en 4
- 1p **26** Een schrijver kan gebruik maken van:
- 1 feiten
 - 2 de eigen mening
 - 3 de mening van anderen.
- Waarvan maakt de schrijfster van de tekst *Jeugd en alcohol* gebruik?
- A** alleen 1 en 2
B alleen 1 en 3
C alleen 2 en 3
D 1, 2 en 3
- 1p **27** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte weer van de tekst *Jeugd en alcohol*?
- A** Dat jongeren vaak te veel drinken, komt vooral doordat supermarkten en cafés hiertegen te weinig ondernemen.
B Jongeren drinken steeds meer en weten te weinig over de schadelijke gevolgen van veel alcohol drinken.
C Jongeren drinken steeds meer, vooral de meisjes en op lange termijn ziet het er somber uit voor deze jeugdige drinkers.
D Jongeren gaan te veel en op steeds jongere leeftijd drinken, maar ouders kunnen het drinkgedrag van hun kinderen enigszins reguleren.

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

Schrijfofdracht

Het is begin maart. Je zit bij de eerste les biologie na de krokusvakantie. Na wat verhalen over carnaval komt er een discussie op gang over 'drinken'. "Enkele glaasjes per dag is toch gezond?" "Als je vooraf goed eet, is er niks aan de hand!" "Bij 'drinktest.nl' manipuleren ze volgens mij." "Die video over verslaving was volgens mij ook zwaar overdreven!" Een half uur lang stoere verhalen, persoonlijke ervaringen en de nodige vragen aan de docent.

Jullie besluiten te gaan kijken of er een deskundige wat betreft alcoholgebruik kan worden uitgenodigd. Die deskundige moet dan voor de vierde klassen van de school een verhaal over jeugd en alcohol gaan houden en vragen van leerlingen beantwoorden. Jullie gaan op zoek naar adressen. De docent biologie zal er met de directie over praten in verband met de financiën en de beschikbare ruimte.

De volgende les heeft iemand een geschikt adres: Alcoholvoorlichting, Postbus 500, 3440 AM in Woerden. Er zijn ook nieuwe vragen: over verschillen in drankgebruik tussen de stad en het platteland en over het drinken door de jeugd in andere landen.

Vragen genoeg om een deskundige uit te nodigen, maar wat kost zo iemand? Kan zoiets vóór 1 mei geregeld worden? Kan het overdag of alleen 's avonds?

Jij gaat de brief schrijven aan het bureau Alcoholvoorlichting.

13p 28 SCHRIJFOPDRACHT

Schrijf de brief aan het bureau Alcoholvoorlichting waarin je vraagt of iemand van het bureau bij jullie op school voorlichting over alcoholgebruik kan komen geven.

Je stelt je voor en legt uit wie de doelgroep vormen: de leerlingen van de vierde klassen van jouw school. Je noemt de aanleiding voor het schrijven van de brief en vermeldt ten minste twee punten die in de biologielees zijn genoemd. Je stelt ook de nieuwe vragen die daarna bij jullie zijn opgekomen. De vraag van een vriendin, of jongens sneller dronken zijn dan meisjes, zet je er ook in. Verder vraag je naar de kosten en of een datum vóór 1 mei haalbaar is. Jullie hebben een voorkeur voor overdag, maar 's avonds vinden jullie ook goed. In verband met de planning hoop je op een snelle reactie.

Je dateert je brief op 15 maart 2007.

Je moet bovenstaande gegevens in een logische volgorde in de brief opnemen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.